

УТВЪРДИЛ,
ДИРЕКТОР:

/инж. Петя Иванова/

МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ МЕЖДУ УЧЕНИЦИТЕ В ПГСА – гр. Пазарджик

1. По същество тормозът е форма на насилие, която се определя като сбор от съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към един и същ ученик от страна на друг ученик или група ученици.

Насилието между деца в училище обхваща широк спектър от прояви. То е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението, както на децата, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват. Ключови, в разбирането за тормоза, са следните характеристики:

- Злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;

- Извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира психически от социалния живот;

- Повтаря се многократно във времето и не е изолиран акт на агресия.

Основни групи :

Физически тормоз - блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;

Вербален тормоз - подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди;

Психичен тормоз - подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене;

Социален тормоз - избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на злобни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз, изолиране.

Физическият тормоз е формата, която възрастните най-често забелязват, и затова често мерките за справяне обикновено са насочени именно към нея. Психическият и социалният тормоз по-трудно могат да бъдат установени, тъй като те не са така видими, а и децата от своя страна нямат нагласата да споделят с възрастните за своите преживявания.

В много случаи социалният и психическият тормоз, като обидните думи и прякори, социалното изолиране и други се подценяват и считат за нормална част от процеса на социализация и израстване на децата.

Тормозът, независимо от това как се упражнява, е деструктивен и опасен вид насилие.

Тормозът може да бъде реален или **виртуален**. Бурното развитие на електронните комуникации през последните години доведе до нарастване на проявите на насилие,

които се извършват чрез интернет или мобилен телефон. Тук спада разпространяването на:

- обидни, заплашителни и подигравателни текстови съобщения по мобилен телефон, електронна поща, Skype или Facebook;
- разпространяване на материали, които уронват достойнството на детето или го унижават;
- снимането на детето с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видео в интернет или други канали без негово съгласие, на слухове, клюки и заплахи в социалните мрежи, крадене на самоличност и др.

2. Задължение на всеки учител е:

Да се намеси и прекрати всяка ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.

3. Мерки за намаляване на риска от училищен тормоз между учениците в ПГСА – гр. Пазарджик

- На всички нива защита и отстояване на човешките права и проява на междуетническа толерантност.
- Запознаване на учители, родители и ученици с настоящия Механизъм за противодействие на училищния тормоз.
- Провеждане на колективни и индивидуални срещи с цел информиране от класните ръководители какво е насилие и тормоз.

4. Начини за противодействие на училищния тормоз между учениците в ПГСА – гр. Пазарджик:

Създаване на Координационен съвет, който отговаря за проследяване, координиране на усилията за справяне с тормоза.

Председател: Стоян Плачков- председател на УКПППМН

Членове:

Рангел Енев – член на УКПППМН;

Недялка Енева-координатор по организиране и координиране на процеса на осигуряване на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие;

Оля Хрисчева – председател на МО – класни ръководители;

Мартин Гергишанов – 11в клас- председател на УС;

5. Процедури и алгоритъм при установен училищен тормоз между учениците:

Ниво на тормоз	Отговор на училището	Отговорни лица
Ниско нарушение на правилата	Прекратяване, изтъкване на нарушеното правило, налагане на наказание спрямо ППЗНП	Класен ръководител/ учител
Повтаряне на едни и същи нарушения на правилата	Протокол за тормоз, възстановяване на щета, разговор с родител/ настойник	Класен ръководител
Сериозно – злоупотреба със сила, както и в ситуации, в които съществува опасност за живота и здравето на децата	Насочване към УКПППМН, полиция, ДПС, протокол за тормоз, разговор с родител/ настойник, включване в допълнителни програми	ПДАСД, педагогически съветник, класен ръководител

6. Действия при разрешаване на установен училищен тормоз между ученици от ПГСА – гр. Пазарджик:

Прекратяване на ситуация на тормоз:

- Задължение на всеки учител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел.
- В случай на физически тормоз, децата трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях незабавно.
- Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това може да се случи на по-късен етап. Важното е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение. В този момент не е добре да се разпитва за подробности и детето, което е потърпевшо, особено в присъствието на насилника и други деца, защото това може да урони неговото достойнство.

Реакции спрямо детето, което е упражнило тормоз:

- Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата или да се наложи друга предварително съгласувана мярка;
- Когато се прилага подходът за възстановяване на щетата е необходимо задължително да се уведоми класният ръководител и родител
- Подходът за възстановяване на щетата да се прилага в училище като логическо последствие от отклоняващото се поведение, свързано с рушене на материалната база. Той се основава на принципа, че „всяка щета, нанесена на друг, трябва да бъде възстановена“ и включва съответните действия в тази насока. Същият подход да се прилага и когато се касае за нематериални щети.
- Подходът за възстановяване на щетите изисква време и по-задълбочен разговор с детето, което е извършило насилие, за да му се помогне да разбере какви са последствията от неговата постъпка. Поради тази причина е най-добре този подход да се приложи от класния ръководител, педагогическия съветник на детето. Важно е учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, да покаже ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на самия ученик, и че се действа с оглед отново да се възстановят ценностите, към които цялото училище се придържа, а не за да бъде наказан.

Реакции спрямо дете, което е обект на тормоз:

- Важно е класният ръководител да поговори с детето, по възможност още същия ден (или веднага след като е разбрал за случая, ако се касае за ситуация, за която е научил случайно) и да разбере какво точно се е случило. Ако е необходимо отделни факти могат допълнително и дискретно да бъдат проучени; разговор с детето провежда и педагогическия съветник
- Погрешно е открито и публично пред другите деца да се оказва подкрепа на потърпевшото дете, защото това допълнително ще урони достойнството на детето пред неговите връстниците;
- При този първи разговор е важно да се предложи на детето подкрепа, като се остави то само да определи какво точно ще му помогне да се почувства сигурно;

- Необходимо е да се подчертае поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се;
- Детето трябва да почувства доверие и сигурност за споделяне, което е особено важно, ако насилието се повтори.
- Никога не трябва да се предлага среща между дете, жертва на насилие и неговия мъчител, с цел да се помирят и да се разберат. Такива срещи могат да доведат до неблагоприятни последици;
- Наблюдавайте детето в следващите дни, за да се уверите как се чувства и при необходимост отново разговаряйте с него.

Реакции, спрямо наблюдателите:

- Изтъкват се тези, които са се намесили в защита ценностите на училището. На останалите се споделя очакването да направят същото, ако се случи в бъдещето;
- Учениците се насърчават за грижа спрямо тормозеното дете.

7. Училищна система за насочване към други служби

- В случаите, при които поведението на детето се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликтни ситуации с насилие, е необходимо да бъде потърсено съдействие от страна на отдел „Закрила на детето” по местоживеене. Като първа стъпка се уведомява директора на училището, който е задължен да уведоми съответния отдел „Закрила на детето” по местоживеене и отдела за „Закрила на детето”, на чиято територия е училището, полицията и всички останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм.